

[Úkoly reflexe]

Ladislav Hejdánek

This is a part of the original document:

[1980](#)

jedná se o část původního dokumentu:

[1980](#)

- ◆ myšlenkový deník – záznam, česky, vznik: 18. 3. 1980
- ◆ philosophical diary – record, Czech, origin: 18. 3. 1980

[Úkoly reflexe]

800318-2

Vědomí a myšlení člověka, který je zcela zaujat tím, co je před ním a kolem něho, protože ho zbavuje jeho svébytnosti, jeho svébytí, a tak představuje způsob, jak člověk ztrácí sebe samotného a propadá věcem, předmětům. Reflexe mu ukazuje toto nebezpečí a chrání je před ním. Ale také opačná extrém je nebezpečný. „Sebeusilovnější reflexe, zaměřená k poznání sebe sama, nikdy nedosahuje pevného dna, ale ... z poznávání pravého stavu věcí se neznatelně a nepozorovatelně propadá do stylizací a tím nových iluzí.“ (viz: „Svod a světlo“, in: Søren Kierkegaard, *Svůdcův deník*, Praha 1970, str. 17 – přemluva LvH.) A tak cesta myšlení si musí zachovat obě tyto složky, nemá-li skončit v bezcestí. Proto je nutno dbát na udržování strukturálních složek lidského pobývání na světě v náležitých proporcích a v náležité souhře. Základní skutečností je lidská aktivita, založená na dosavadních zkušenostech, ale podstatně je přesahující. Člověk musí rozvrhovat své činy jako vedoucí a poučený, ale musí je zaměřit k tomu, aby se ukázalo to, co dosud zůstává v skrytosti. Lidská aktivita nesmí propadnout tomu, aby jen opakovala to, co už tu bylo provedeno, a aby jen potvrzovala a ujišťovala člověka v tom, co už předem ví a čím si je jist, s čím je důvěrně obeznámen. V každém činu musí být něco, čím se přibližujeme neznámému: každý čin musí být – má-li jít o čin podstatný, bytostný, vpravdě lidský – jistou svou složkou krokem do neznáma. Ale to je pouze začátek: když je proveden a když přinese určité výsledky, musí být podroben reflexi, jejímž cílem je vyjasnit, co jsme vlastně učinili. Jen podrobné prozkoumání nám může ukázat něco nového, podstatného, čím se náš čin stal pro nás a zároveň vůbec (tj. i pro jiné lidi) významným a důležitým.

To nové může poukazovat buď ke skutečnosti kolem nás, do níž jsme bez svého rozhodnutí byli postaveni, ale může také poukazovat k nám samotným. Obojí je významné, neboť každý čin mění svět kolem nás i nás samotné. Člověk nemůže naplnit své poslání, aniž by zjinačoval zároveň sebe a zároveň skutečnost kolem sebe. A reflexe je povolána, aby mu v tom pomáhala a aby ukazovala, že ani skutečnost sama, ani člověk sám (jako skutečnost) nejsou posledními danostmi, k nimž je třeba všechno vztahovat, ale že naopak platí jistý řád, jistý soubor norem, jisté „má býti“, jemuž se musí podrobit (musí být podrobena) jak skutečnost, tak zejména člověk a jeho jednání.

(krouž. blok, č. 80-017; Praha, 800318-2.)

800318